

Mandag
KREDITTTirsdag
LEDELSEOnsdag
FINANSTorsdag
ØKONOMIFredag
STUDENTLørdag
FORSKNING

■ SPONSES AV DE STORE. Utjevningsprinsippet gjør at for eksempel kommuner med mye snønedbør kan argumentere for å få kompensert for dette av staten.
Foto: Nicolai Prebensen

■ ■ ■ Regjeringen bør se til Storbritannia, hvor det er oppnevnt en uavhengig komité som evaluerer arbeidet med statsbudsjettet.

Budsjettråd

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Statssekretær Hilde Singsaas i Finansdepartementet besvarer i DN mandag mine spørsmål om uklare justeringer i statsbudsjettet. I sitt svar redegjør Singsaas for mange av de faktiske endringene slik de fremkommer i budsjettet.

Nå var det imidlertid ikke disse justeringene som var uklare for meg, men de såkalte aktivitetskorrigeringene som departementet foretar på toppen av dette. Eksempelvis, når Singsaas skriver at justeringene i skatteanslaget for 2010 er på 13 milliarder, så har hun allerede trukket fra et beløp på ni milliarder, fordi departementet aktivitetskorrigerer 2010 som om det er en høykonjunktur (budsjettmessig).

Det er disse konjunkturelle justeringene jeg stiller spørsmål ved, både for inneværende år og for neste år.

Jeg er selvfølgelig enig med Singsaas at det er hensiktsmessig å aktivitetskorrigere budsjettene. Det skal jo ikke være slik at regjeringen må stramme inn i nedgangskonjunkturer fordi skatteinntektene faller. Hovedproblemet er imidlertid at korrigeringene ikke nødvendigvis virker demente på konjunkturene, slik Singsaas hevder. Tvert imot. Metoden departementet bruker for å justere budsjettene kan bidra til at konjunkturene blir overvurdert i forhold til trendveksten. Da blir aktivitetskorrigeringene for store og virkningen på budsjettet kommer med etterslep.

Da kan man stille spørsmål ved om det kanskje er bedre å la være å aktivitetskorrigere budsjettet i det hele tatt.

Metoden som brukes, baserer seg også på skjønn. For å justere

DN 18. oktober

inntektene i inneværende år må departementet legge inn anslag på inntektene for de neste årene. En nedjustering av anslagene for norsk økonomi kan derfor i høyeste grad påvirke anslagene på skatteinntektene. Det synes derfor underlig at Singsaas argumenterer som om det er en uklar sammenheng mellom tilstanden i norsk økonomi (bruttonasjonalproduktet) og skatteinntektene, særlig når hennes begrunnelse for å aktivitetskorrigere er at det ikke skal kuttes i skatteinntektene i nedgangskonjunkturer (og motsatt i høykonjunkturer).

Det er usikkerheten bak alle

” Jeg synes det er påfallende at Finansdepartementet (...) ikke med én setning forklarer hva som ligger bak aktivitetskorrigeringene

disse vurderingene jeg ønsker synliggjort i årets budsjett. Jeg registrerer imidlertid at dette ikke blir besvart.

Jeg synes det er påfallende at finansdepartementet, som ellers presenterer så mange interessante analyser i Nasjonalbudsjettet, ikke engang med én setning forklarer hva som ligger bak aktivitetskorrigeringene. Når milliarder flyttes i løpet av et år, blir i hvert fall jeg nysgjerrig på hva det skyldes. Særlig når jeg ikke synes det henger godt sammen med endringene på anslagene for norsk økonomi.

Videre underer jeg meg over at Finansdepartementet, som ellers ønsker seg analyser og evalueringer av andre etater,

inkludert Norges Bank, ikke er interessert i selv å bli evaluert. Statssekretærens argumentasjon om at aktivitetskorrigeringene ikke kan foretas av andre fordi anslagene bør være konsistent med resten av tallgrunnlaget bak budsjettet, viser en underlig holdning til andre fagmiljøer.

Til hennes orientering kan jeg informere om at i Storbritannia har en regjeringsoppnevnt komité nettopp fått denne muligheten. The Office for Budget Responsibility (OBR) ble opprettet i juni i år og har som formål å lage uavhengige vurderinger av både Storbritannias økonomi og de offentlige budsjettene foran hver budsjettfremleggelse.

For å gjøre disse analysene får OBR fullt innsyn i departementets (Treasury) databaser og prognoser slik at de kan foreta justeringene som Treasury gjør. Basert på denne informasjonen vil de så ved hver budsjettfremleggelse lage alternative prognoser for å belyse usikkerheten i beregningene. Når usikkerheten er beregnet, kan de vurdere sannsynligheten for at regjeringens politikk vil nå de målene den har satt.

Tilbake i Norge har jeg gitt opp å fullt ut forstå om det er endrede forhold i norsk økonomi, departementets aktivitetskorrigeringer, regjeringens økonomisk politikk eller som vanlig, en god porsjon flaks, som har bidratt til å styrke statsfinansene.

Desto større grunn er det til å la en uavhengig enhet vurdere Finansdepartementets budsjettarbeid.

■ Hilde C. Bjørnland, professor ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI

nsvar

SEMENTERING AV KOMMUNESTRUKTUREN. Rolf Aaberge (til venstre) og Audun Langørgen ved forskningsavdelingen til Statistisk sentralbyrå.

Siden sammenslåing med andre kommuner er frivillig, blir graden av smådriftsulemper for mange kommuner et spørsmål om valg og derfor noe kommunene selv har kontroll over. Men dermed burde de ifølge ansvarsprinsippet ikke kompenseres for smådriftsulemper.

Videre følger det av desentraliseringsprinsippet at hvis en beslutning angår personer som bor i flere kommuner, så bør beslutningen tas på et nivå som omfatter alle de personer som blir berørt.

■ For det første kan en kommune som sier nei til sammenslåing, bidra til lavere velferd for innbyggerne i nabokommuner som ønsker sammenslåing.

■ For det andre betyr den ekstra kompensasjonen til små kommuner at merkostnadene ved deres valg blir betalt av staten, og dermed av innbyggerne i alle de store kommunene. Derfor trenger ikke de små kommunene ta

hensyn til alle kostnadene som følger av egne valg.

Ved å flytte beslutningen om sammenslåing til nasjonalt nivå, vil det imidlertid være mulig å få med alle kostnadene når beslutningene tas.

I debatten om kommunestruktur møter en ofte argumenter som forutsetter at det ikke er noen konflikt mellom de tre styringsprinsippene ovenfor. Dette kan føre til misforståelser og gi opphav til feilslutninger. Siden det sjelden skjer noen frivillige sammenslåinger, kan det være fristende å tolke dette som et uttrykk for at ulempene ved sammenslåing er større enn fordelene. Da ser man imidlertid bort fra at de små kommunene ikke selv bærer alle kostnadene ved å være små. Dette skyldes at en betydelig del av merkostnadene indirekte blir betalt av de store kommunene, ikke minst fordi utgiftsutjevningen mellom kommuner er basert på at smådriftsulempene er høye.

Dessuten får kommunene kompensasjon ut over de antatte smådriftsulempene gjennom et eget småkommunetilskudd.

At de små kommunene får godt betalt for å være små, samtidig som sammenslåing skal være frivillig, kan bidra til en sementert kommunestruktur.

■ Audun Langørgen og Rolf Aaberge, forskningsavdelingen, Statistisk sentralbyrå

GJESTEKOMMENTAR - ØKONOMI

HARALD M.
ANDREASSEN

ROGER
BJØRNSTAD

HILDE C.
BJØRNLAND

ØYSTEIN
DØRUM

STEINAR
JUELL

ESPEN
HENRIKSEN